

Анотація
З.И.Дзюбата

Формирование коммуникативных умений будущих аграриев в сфере чтения в процессе интеграции учебных дисциплин в высших аграрных учебных заведениях

Статья посвящена исследованию решения проблемы эффективного и систематического формирования коммуникативных умений будущих аграриев в сфере чтения в условиях недостаточного количества академических часов, выделенных для коммуникативной подготовки таких специалистов в высших аграрных учебных заведениях, посредством интеграции гуманитарных дисциплин на базе методов обучения, а в частности: обоснованию особенностей умений профессионально-ориентированного чтения для аграриев, анализу их формирования в процессе интеграции учебных дисциплин, разработке обновленной структуры и специальных упражнений с целью формирования коммуникативных умений будущих аграриев в сфере чтения.

Ключевые слова: коммуникативные умения, профессионально-ориентированное чтение, будущие аграрии интеграция гуманитарных дисциплин, структура деятельности чтения, система упражнений.

Summary
Z.I.Dziubata

Forming of Communicative Skills of the Future Agrarians in the Sphere of Reading in the Process of Educational Disciplines' Integration in Higher Educational Establishments

The article investigates the ways of solving the problem of the effective and systematic forming of communicative skills of the future agrarians in the sphere of reading, under the conditions of limited academic hours provided for this purpose by means of the integration based on the methods of teaching Humanities in agrarian higher educational establishments, namely to the substantiation of the peculiarities of agrarians' reading process for specific purposes; analyzing the ways of forming such skills in the process of integrating Humanities for that purpose; to working out the effective structure of reading activity and special exercises in order to form communicative agrarians' reading skills.

Key words: communicative skills, professionally-oriented future agrarians, reading, integration of Humanities, reading activity structure, system of exercises.

Дата надходження статті: «14» лютого 2013 р.

УДК 378.147

Є.В.ДОЛИНСЬКИЙ,
кандидат педагогічних наук
(м.Хмельницький)

Компетентнісний підхід та основні дефініції процесу інформатичної підготовки майбутніх перекладачів

У статті розглянуто важливість запровадження компетентнісного підходу в підготовці майбутніх перекладачів. Відображено основні дефініції процесу інформатизації та комп'ютерної підготовки майбутніх перекладачів. Обґрунтовано важливість формування інформатичної компетентності, що обумовлено інформатизацією освіти. Визначено, що вирішальним чинником досягнення основних цілей сучасної освіти є її інформатизація. Розкрито зміст, суть, поняття інформатичної компетентності майбутніх перекладачів, а також розглянуто визначення основних понять дослідження. Визначено основні засоби комп'ютерного навчання. Описані можливі способи використання електронних засобів навчання в процесі оволодіння іноземними мовами

Ключові слова: компетенція, компетентність, компетентнісний підхід, інформаційно-комунікаційні технології, дистанційне навчання, інформатизація освіти.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Розгляд особливостей формування інформатичної компетентності майбутніх перекладачів передбачає характеристику відповідних понять, що є складовими їх фахової підготовки.

Метою освіти стають не тільки знання й уміння, а певні якості особистості, формування ключових компетенцій, які повинні підготувати студентів до подальшої професійної діяльності [1, с.408], тобто сформувати їх компетентність. З огляду на це, у процесі інформатичної підготовки майбутніх перекладачів переважає компетентнісний підхід до навчання, тому він є одним з ключових понять нашого дослідження.

Аналіз досліджень і публікацій... У педагогічній науці активно обговорюється проблема вдосконалення системи освіти шляхом застосування компетентнісного підходу (В.Аніщенко, В.Бездухов, В.Болотов, М.Волошина, Т.Добутько, І.Зимня, А.Маркова, О.Овчарук та ін.);

висвітлюються різні аспекти категорії «професійна компетентність» як складного багатовимірного феномена (М.Волошина, Б.Ельконін, А.Михайличенко, П.Третяков, С.Шишов), проводяться дослідження компетентності як наукової категорії (В.Веденський, В.Болотов, В.Серіков), а також проблем формування компетентності майбутніх фахівців у системі вищої освіти (С.Козак, О.Мармаза, Т.Сорочан, Л.Троельнікова).

Формулювання мети статті... Метою статті є визначення ролі компетентнісного підходу в процесі університетського навчання та теоретичне обґрунтування основних дефініції інформатичної підготовки майбутніх перекладачів.

Виклад основного матеріалу... Глосарій ЮНЕСКО містить термін «освіта, заснована на компетентності», під якою розуміється «освіта, що базується на описі, вивченні і демонстрації знань, навичок, поведінки і стосунків, потрібних для певної ролі, професії або кар'єри». В основу подібної концепції освіти покладено компетентнісний підхід.

Компетентнісний підхід – це пріоритетна орієнтація на цілі-вектори освіти: навчання, самовизначення, самоактуалізація, соціалізація і розвиток індивідуальності [3]. Інструментальними засобами досягнення цих цілей є принципово нові освітні технології: компетентності, компетенції і метапрофесійні якості. Компетентнісний підхід означає вибір нових стратегій освіти і припускає усвідомлення і реалізацію тісного зв'язку освітнього процесу, змісту і результату.

Компетенції – узагальнені способи дій, що забезпечують продуктивне виконання професійної діяльності. Це здібності людини реалізовувати на практиці свою компетентність.

Компетенції в широкому сенсі відносяться до здатності, умінь, можливостей, навичок і розуміння. Компетентна людина – це людина, що має достатні навички, знання і можливості в певній галузі.

Компетенція є відкритою системою процедурних, ціннісно-змістових і декларативних знань, включаючи взаємодіючі між собою компоненти (епістемологічні, пов'язані з пізнанням, особові і соціальні), які актуалізуються і збагачуються в діяльності у міру виникнення реальних життєво важливих проблем, з якими стикається носій компетенції.

Компетентність – це ситуативна категорія, оскільки виражається в готовності до здійснення якої-небудь діяльності в конкретних професійних (проблемних) ситуаціях. Компетентність проявляється в особово-орієнтованій діяльності і характеризує здатність людини (фахівця) реалізувати свій людський потенціал для професійної діяльності [6, с.57].

Під компетентністю розуміється інтегрована характеристика якостей особи, результат підготовки випускника ВНЗ для виконання діяльності в певних областях (компетенціях). Компетентність, так само як і компетенція, включає когнітивний (пізнавальний), мотиваційно-ціннісний і емоційно-вольовий компоненти [6, с.58].

Компетентність фахівця з вищою освітою або професійна компетентність – це готовність і здатність доцільно діяти відповідно до вимог справи, методично організовано і самостійно вирішувати завдання і проблеми, а також оцінювати результати своєї діяльності.

Професійна компетентність є результатом професійної освіти. Критеріями професійної компетентності виступають громадська значущість результатів праці фахівця, його авторитет, соціально-трудовий статус у конкретній галузі знань (діяльності).

Компетентнісний підхід припускає орієнтацію на результати навчання, що означає прагнення досягти більшої точності у визначенні того, чим завершиться освітній процес для кожного студента. Подібна постановка питання переносить акцент з намірів і завдань викладача на реальні досягнення тих, що навчаються. Результатами навчання є засвоєні знання і освоєні компетенції [6, с.59].

Продукт освітньої діяльності – це фахівець, що має певний рівень компетенцій, підтверджених відповідними кваліфікаційними документами. Процес формування компетенцій випускника освітньої установи асоціюється з процесом навчання і припускає комбіноване застосування різних форм навчання і оцінки: теоретичне навчання; практичне навчання (практичне і лабораторне зайняття, практична діяльність в предметній області – практики усіх видів); наукова і дослідницька діяльність; самостійна робота; проміжна і підсумкова атестація.

В процесі професійної підготовки на кожному етапі формування компетенції (для кожної дисципліни, що вивчається, з навчального плану) необхідно побудувати і реалізувати наступний цикл якостей:

- формування цільової установки у формі моделі компетенції;
- вхідний контроль (оцінка поточного рівня) компетенції кожного студента;
- побудова індивідуальних (групових) векторів навчання;
- реалізація визначених траєкторій навчання для кожного студента (навчальний процес);

– вихідний контроль (оцінка досягнутого) рівня компетенції в процесі випробувань (атестація);

– оцінка задоволеності споживачів;

– визначення необхідності і реалізація коригуючих дій, відносно компетенції студента, цілей і критеріїв оцінки компетенції, а також програми і організації процесу навчання [6, с.60].

Початок третього тисячоліття характеризується активними пошуками нових форм, технологій і засобів навчання. При цьому як основу модернізації освіти розглядають інформаційні технології. Особливі надії викладачі і вчені покладають на дистанційну освіту, яка швидко розвивається як у світі, так і в Україні.

Існуючий досвід впровадження інформаційних технологій і технологій дистанційного навчання у системі підготовки майбутніх перекладачів свідчить, що однією із основних є проблема готовності студентів до навчання у нових умовах дистанційно, оскільки при безумовній перспективності різноманітних форм і моделей дистанційного навчання, спостерігається недостатня якість цього навчання.

У питання впровадження у педагогічну практику ідей дистанційного, інформатичного навчання зробили внесок О.Андреев, В.Солдаткін, В.Самолов, Є.Полат, В.Кухаренко, О.Пічкара, О.Рибалко, І.Козубовська, О.Кареліна, Р.Шаран.

Проблемам удосконалення навчально-виховного процесу, зокрема інформатизації освіти, присвячені праці таких вчених, як Б.Гершунський, А.Довгялло, М.Жалдак, Г.Клейман, Є.Машбиць, Р.Нортон, С.Пайперт, І.Підласий, Й.Ривкінд, Б.Скіннер, Р.Сміт, Є.Толман, Дж.Хартлі.

Вибір наведених дефініцій процесу інформатичної підготовки майбутніх перекладачів обумовлений системним дослідженням впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, технологій дистанційного, комп'ютерного навчання у вищій освіті України. Після опрацювання низки наукових джерел і нормативно-правових документів, до них ми віднесли:

інформатизація – сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, спрямованих на створення умов для задоволення інформаційних потреб громадян та суспільства на основі створення, розвитку і використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, побудованих на основі застосування сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки [3].

Інформаційна технологія – цілеспрямовано організована сукупність інформаційних процесів з використанням засобів обчислювальної техніки, що забезпечують високу швидкість обробки даних, швидкий пошук інформації, розосередження даних, доступ до джерел інформації незалежно від місця їх розташування [3].

Телекомунікації (електрозв'язок) – це передавання, випромінювання та/або приймання знаків, сигналів, письмового тексту, зображень та звуків або повідомлень будь-якого роду по радіо, дровових, оптичних або інших електромагнітних системах [3].

С.Войтко вважає, що *інформаційно-комунікаційні технології* охоплюють сукупність інформаційних та комунікаційних технічних засобів і методів збирання, обробки й передавання даних для отримання інформації нової якості про стан об'єкта, процесу, явища для створення нової (перетворення наявної) інформації для її аналізу або покращеного сприйняття людиною та прийняття на її основі рішення про виконання певних дій [2, с.30].

О.Останкова зазначає, що *галузь інформаційно-комунікаційних технологій*, що становить основу ІКТ-ринку, – це сукупність підприємств і виробництв, діяльність яких пов'язана з науковими пошуками та прикладними розробками, розвитком і впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій у життєдіяльність людстві з метою максимального задоволення інформаційних потреб останнього [7, с.30].

Відомими є погляди С.Войтко, що *Інформаційно-комунікаційний ринок* складається з двох взаємопов'язаних секторів – телекомунікаційних технологій (ТЛК-ринок) та інформаційних технологій (ІТ-ринок), що розглядаються як окремі ринки. Кожний з них відповідно поділяється на вузлі, а саме: ТЛК-ринок складається із секторів телекомунікаційних послуг (послуги фіксованого та безпроводового зв'язку) й апаратного забезпечення телекомунікацій (телекомунікаційне обладнання). До ринку інформаційних технологій належать сектори ІТ-послуг, апаратного і програмного забезпечення [2, с.34].

Діяльність у сфері інформатизації – сукупність дій, пов'язаних зі створенням, розповсюдженням, використанням, зберіганням, збиранням та обробленням об'єктів сфери інформатизації, а також наданням послуг з їх використання [5, с.77].

Наступні шість дефініцій надаються відповідно до Наказу Державного Комітету зв'язку та інформатизації.

Об'єкт сфери інформатизації – інформаційні технології, продукти, ресурси.

Інформаційний продукт – цифрові дані, призначені для задоволення інформаційних потреб користувача, у тому числі програмний продукт.

Інформаційна послуга – дії суб'єктів щодо забезпечення споживачів інформаційними продуктами, у тому числі фінансовими, маркетинговими, транспортними, освітянськими, телемедійними тощо.

Інформаційний ресурс – сукупність документів в інформаційних системах (бібліотеках, архівах, банках даних тощо).

Засоби інформатизації – електронні обчислювальні машини, програмне, математичне, лінгвістичне та інше забезпечення, інформаційні системи або їх окремі елементи, інформаційні мережі і мережі зв'язку, що використовуються для реалізації інформаційних технологій.

Інформаційна система – програмно-технічна і організаційна система надання інформаційних послуг з використанням інформаційних технологій.

Експерти Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) виокремлюють у складі інформаційного ринку два сектори – *інформаційно-телекомунікаційних технологій* (ІКТ-сектор) та *інформаційного наповнення* (контенту).

ІКТ-сектор – це продукція (товари та послуги) відповідної індустрії, завдяки якій уможливаються або виконуються функції інформаційної обробки та телекомунікації електронними засобами, у тому числі передача та відображення [5, с.56].

Експерти аналітичної агенції International Data Corporation (IDC) розмежовують поняття «ІКТ-ринок», «ІТ-ринок», «ТЛК-ринок»:

За А.Прохоровим, *ТЛК-ринок (TLC-market – Telecommunication market)* – телекомунікаційний ринок, до якого відносять послуги надання зв'язку, комунікаційне устаткування для кінцевих користувачів і комунікаційно-мережне устаткування [8].

До засобів ІКТ О.Мацюк зараховує: комп'ютерну техніку, периферійне устаткування, засоби Інтернет-технологій, засоби телекомунікації (мережеве устаткування, програмні комплекси, телефонні та безпроводні лінії, волоконно-оптичні та супутникові канали зв'язку тощо) і їхній інструментарій [4].

Стосовно освітньої сфери людської діяльності ІКТ поділяються на такі групи:

а) засоби отримання (переробки) інформації: відео-, кіно-, фото-, веб-, телекамери, сканери тощо;

б) засоби переробки та збереження інформації: комп'ютери, мобільні засоби, котрі запам'ятовують інформацію;

в) засоби передачі інформації: телефони, телекси, факси, модеми тощо, а також самі канали зв'язку (супутникові, аналогові, телефонні, оптоволоконні тощо);

г) засоби для наочного представлення (візуалізації) інформації: комп'ютерні проектори, кіно-, відео- і слайдпроектори, відеомагнітофони, DVD-плеєри, телевізори, монітори, принтери, типографські комплекси тощо.

Таким, що заслуговує на увагу, вважаємо програмне забезпечення перекладацької діяльності, під яким розуміють «сукупність програм, процедур, правил і документації для забезпечення роботи комп'ютера та мережних засобів», запропоноване професором Т. Коваль. Дослідниця розрізняє системне та прикладне програмне забезпечення, яке необхідне для вирішення перекладацьких завдань, також до них входить базове і сервісне програмне забезпечення [4, с. 90].

Системне програмне забезпечення – це набір програм, що виконують базові функції для організації процесу пошуку та обробки даних, обслуговування складових комп'ютера і надають користувачу зручні способи діалогу.

Прикладне програмне забезпечення – це комплекс прикладних програм, за допомогою яких перекладач виконує управлінські, творчі, перекладацькі, навчальні та інші задачі. До прикладного програмного забезпечення відносять текстові процесори, графічні редактори, системне управління базами даних, електронні таблиці, Веб-редактори, системи автоматичного перекладу, електронні словники та інші [4, с. 75].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших досліджень... У нашому дослідженні ми робимо акцент на формування інформатичної компетентності майбутніх перекладачів. В основі навчання майбутніх перекладачів повинен бути компетентнісний підхід і інформаційні технології, що дає можливість викладачу навчити студентів моделювати професійні ситуації, використовувати інформаційно-комунікаційні технології як засіб соціальної дії і взаємодії в умовах конкретних ситуацій спілкування.

Таким чином, інформатична компетентність майбутніх перекладачів постає як «інтегровані професійні знання, навички, вміння та якості, що забезпечують ефективне виконання інформатичної функції у професійній діяльності та сприяють їхньому подальшому самовдосконаленню й самореалізації у ній».

Подальшого дослідження потребує змістове і навчально-методичне наповнення процесу формування інформатичних компетентностей майбутніх перекладачів.

Список використаних джерел та літератури:

1. Бібік Н. М. Компетентність у навчанні / Н. М. Бібік // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 408–409.
2. Войтко С. В. Ринок Інформаційно-комунікаційних технологій: структура та аналіз [Електронний ресурс] / С. В. Войтко, Т. В. Сакалош // Вісник національного університету «Львівська політехніка». Логістика – 2007. – № 594. – С. 384–392. – Режим доступу : www.nbuiv.gov.ua.
3. Закон України «Про національну програму інформатизації» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua.
4. Мацюк О. О. Формування професійної компетентності майбутніх перекладачів засобами інформаційно-комунікаційних технологій : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Мацюк Олена Олександрівна / Хмельницький національний університет. – Хмельницький, 2012. – 243 с.
5. Морозова Т. Ю. Вища IT-освіта в Україні (системне дослідження) / Т. Ю. Морозова // Монографія. – Луганськ : видавництво СНУ ім. В.Дала, 2010. – 286 с.
6. Муравьёв Е. М. Компетентностный подход как психологический феномен современного образования : [моногр.] / Муравьёв Е. М., Мурашко М. В. ; Тверской институт экологии и права. – Тверь : ТИЭП, 2011 – 176 с.
7. Останкова О. С. Організаційно-управлінські аспекти становлення та функціонування інформаційно-технологічних підприємств (за матеріалами підприємств розробників програмних продуктів) : дис. канд. економ. наук. : 08.00.04 / О. С. Останкова. – 2007.
8. Прохорова А. Рынок информационных технологий в 2003-2004 годах: цифры, тенденции, прогнозы [Электронный ресурс] / А. Прохоров // Компьютер Пресс. – 2004. – № 1. – Режим доступу : www.compress.ru.

Аннотация

Е.В.Долинский

Компетентностный подход и основные дефиниции процесса информатической подготовки будущих переводчиков

В статье представлена важность внедрения компетентностного подхода в подготовке будущих специалистов. Отражены основные дефиниции процесса информатизации и компьютерной подготовки будущих переводчиков. Обоснована важность формирования информатической компетентности, что обусловлено информатизацией образования. Определено, что решающим фактором достижения основных целей современного образования является его информатизация. Раскрыто содержание, сущность, понятие информатической компетентности будущих переводчиков, а также рассмотрены определения основных понятий исследования. Определены основные средства компьютерного обучения. Описаны возможные способы использования электронных средств обучения в процессе овладения иностранными языками.

Ключевые слова: компетенция, компетентность, компетентностный подход, информационно-коммуникационные технологии, дистанционное обучение, информатизация образования.

Summary

Ye.V.Dolyns'kyi

Competence Approach and Basic Definitions of Informative Process of the Future Translators Training

The article deals with the importance of implementing the competence approach in training of future translators. The basic definitions of the process of information and computer training of the future translators are characterized. Due to computerization of education the importance of formation the informative competence is very high. Informatization is the decisive factor in achieving the main goals of modern education. The content, essence, definitions of informative competence are revealed, also examined main concepts of research. The basic tools of computer training are determined. The possible ways of using electronic learning in the process of studying foreign languages are described.

Key words: capacity, competence, competence approach, information and communication technologies, distance learning, informatization of education.

Дата надходження статті: «1» квітня 2013 р.